Grunngitt spørsmål til Kommunestyret 29. oktober 2026

Kan ROBEK stoppe flerbrukshallen?

Sortland kommune er i økonomisk krise. Økonomisjefen sier at «Med dagens økonomiske situasjon ligger Sortland kommune an til å bli innmeldt i ROBEK -registeret i driftsåret 2027».
Å bli registrert i ROBEK («Register om betinget godkjenning og kontroll») betyr først og fremst krav om at Statsforvalteren skal godkjenne opptak av nye lån og at det det må legges opp til en forpliktende tiltaksplan for å dekke underskudd. I praksis blir kommunens økonomiske handlingsrom og mulighet for investeringer kraftig redusert.
Arbeiderpartiregjeringas framlagte statsbudsjett gir minimal økning i kommuneøkonomien. Det ser heller ikke ut til at noen av de andre partiene i Stortinget er spesielt opptatt av kommuneøkonomi. Det gir et dystert blide for kommuner og innbyggere som uten økte tilbakeføringer fra Stortinget, må være forberedt på nedskjæringer i kommunale tjenesteområder og reduserte investeringsbudsjetter. En politikeropposisjon eller folkelig opprør for å kreve mer fra Stortinget og en søkkrik stat, ser ikke å være på gang.
Det er ikke plass her til å ramse opp alle oppgavene i detalj som ligger og venter på tiltak for å møte den økende eldre befolkninga, nye og store utfordringer innen oppvekst, vedlikehold av kommunale bygg, styrking av sivilberedskap, små og store uforberedte hendelser og mye mer.
I tillegg til de oppgavene som kommunen allerede driver, er det vedtak om store og nye investeringer der noe av dette også krever direkte økte budsjetter til drift og personale. I dagens situasjon er det umulig å se for seg at økte finansutgifter knytta til nye investeringer og etterfølgende driftsutgifter, kan belaste økonomien uten at det fører til omfattende reduksjon av det eksisterende kommunale tjenestetilbudet.
Investering gjennom lån gir muligheter for å fordele utgiftene over tid, men er desto mer bindende for økonomien fordi dette må betales og ikke kan velges bort i trange tider.
Store investeringer som er vedtatt, men ikke iverksatt er flerbrukshall og sammenkopling av Vesterveien og Bjørklundveien. Til flerbrukshallen er det i budsjett avsatt 230 mill., mens veisammenkoplinga ikke har vært på anbud, men antyda kostnad på 30 mill. (2022-tall). Av store nye driftsoppgaver vil antakelig drift av vedtatt boligkompleks for personer med funksjonsnedsettelser være den største ekstra enkeltutgiften.
Disse investeringene/driftsoppgavene utgjør altså ekstra årlige utgifter på driftsbudsjettet på stipulert 15-20 mill. Dette er i tillegg til at kommunen i dagens situasjon driftes med større kostnader enn inntekter. Før dette slår inn i økonomiplanlegginga, må allerede økende budsjettunderskudd dekkes.

Rødt fremmer følgende spørsmål som er begrunna i den akutte situasjonen og mulig handlingsrom for kommende budsjettbehandling:

1. Kan Statsforvalteren allerede ved gjennomgang av budsjett/økonomiplan 2027-2030 nekte å godkjenne kommunens budsjettvedtak før kommunen formelt er lagt inn i ROBEK-systemet?
2. Uavhengig av svar på 1, ligger det en mulighet for at Statsforvalteren kan blokkere eksempelvis investeringer til flerbrukshall og veiprosjekter tilknytta Bjørklundveien?
3. Dersom flerbrukshall stoppes nå, hvilke økonomiske forpliktelser har kommunen allerede inngått med Consto som entreprenør og eventuelt andre?
4. Fins det andre avtaler knytta til investeringsprosjekter der kommunen kan bli økonomisk ansvarlig dersom prosjekter ikke gjennomføres?

Christoffer Ellingsen
Gruppeleder Rødt

Svar på grunngitt spørsmål:

1. Kan Statsforvalteren allerede ved gjennomgang av budsjett/økonomiplan 2027-2030 nekte å godkjenne kommunens budsjettvedtak før kommunen formelt er lagt inn i ROBEK-systemet?

Svar:
Sortland kommune er ikke registrert i ROBEK. Statsforvalteren kan derfor ikke kreve godkjenning av budsjettet etter ROBEK-reglene før kommunen eventuelt er registrert. ROBEK-kontrollen kan først inntre etter at kommunestyret har vedtatt budsjettet eller økonomiplanen, og vedtaket oppfyller vilkårene for registrering. Kommunestyret må uansett vedta et realistisk budsjett i balanse. Dersom budsjettet eller økonomiplanen har reell underbalanse, kan det gi grunnlag for ROBEK-registrering og deretter statlig kontroll av budsjett og låneopptak.

2. Uavhengig av svar på 1, ligger det en mulighet for at Statsforvalteren kan blokkere eksempelvis investeringer til flerbrukshall og veiprosjekter tilknytta Bjørklundveien?

Svar:
Kommunestyret vedtar hvilke investeringer kommunen skal gjennomføre. Så lenge kommunen ikke er registrert i ROBEK, kan Statsforvalteren ikke stanse enkeltinvesteringer med hjemmel i ROBEK-reglene. Ved en eventuell registrering er det nye låneopptak – ikke selve investeringsvedtaket – som må godkjennes av Statsforvalteren. Dersom Statsforvalteren avslår eller begrenser nødvendig lånefinansiering, kan prosjektet i praksis måtte utsettes, reduseres eller finansieres på en annen måte.
For sammenkoblingen av Bjørklundveien og Vesterveien har det blant annet vært arbeid med prosjektering og grunnerverv, og det er utarbeidet en avtale med Vestall om kostnadsfordeling ved omlegging av høyspentlinje. Utførende hovedentreprenør var etter de siste tilgjengelige opplysningene ikke anskaffet. En utsettelse vil derfor ikke nødvendigvis utløse de samme konsekvensene som ved flerbrukshallen, men kommunen kan likevel være ansvarlig for allerede utførte arbeider, inngåtte avtaler og påløpte kostnader.
ROBEK innebærer derfor ikke automatisk at flerbrukshallen eller Bjørklundveien blir stoppet. Den praktiske konsekvensen kan likevel bli at et prosjekt må utsettes, reduseres eller finansieres på en annen måte dersom Statsforvalteren ikke godkjenner nødvendig låneopptak.

3. Dersom flerbrukshall stoppes nå, hvilke økonomiske forpliktelser har kommunen allerede inngått med Consto som entreprenør og eventuelt andre?

Svar:
En stans vil ikke være kostnadsfri. Kommunen må som utgangspunkt betale for utført arbeid, påløpte prosjekterings- og administrasjonskostnader, inngåtte bestillinger og eventuelle kostnader eller erstatningskrav ved avbestilling. Dette kan også omfatte dokumentert økonomisk tap hos entreprenør og kostnader knyttet til øvrige prosjektavtaler.
Et nøyaktig beløp kan først fastsettes etter en konkret gjennomgang av kontraktene og prosjektets påløpte kostnader.. Kostnaden øker i takt med framdriften, selv om rigging og bygging ennå ikke har startet. Kommunedirektørens foreløpige og usikre anslag er at en stans eller utsettelse på nåværende tidspunkt kan medføre kostnader på 15–30 mill. kroner

4. Fins det andre avtaler knytta til investeringsprosjekter der kommunen kan bli økonomisk ansvarlig dersom prosjekter ikke gjennomføres?

Svar:
Administrasjonen har ikke i dette svaret gjennomført en full kontraktsgjennomgang av samtlige investeringsprosjekter. Kommunedirektøren vil derfor måtte komme tilbake med en nærmere oversikt dersom kommunestyret ønsker en fullstendig kartlegging av avbestillings- og erstatningsrisikoen i hele investeringsporteføljen.